

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo Slovenske kmetijske družbe.

«Kmetovalec» izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 6 K na leto.
Posamezna številka stane 40 h.

Udje Slovenske kmetijske družbe dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznani) se zaračunajo po nastopnih cenah: Inserat na vsi strani 240 K, na $\frac{1}{2}$ strani 160 K, na $\frac{1}{3}$ strani 80 K, na $\frac{1}{4}$ strani 40 K in na $\frac{1}{8}$ strani 20 K. Družabnikom 10 % popusta. Vsaka vrsta v „Malih naznanilih“ stane 90 h.

Urejuje inž. Rado Lah, založba Slovenske kmetijske družbe.
Tisk J. Blažnika naslednikov.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati Slovenski kmetijski družbi v Ljubljani, Turjaški trg šte. 3. — Ponatisi iz «Kmetovalca» so dovoljeni le tedaj, če se navede vir.

Št. 22. V Ljubljani, 30. novembra 1918. Letnik LXXXV.

Obseg: Razširjenje delokroga Slovenske kmetijske družbe v Ljubljani. — Kako je ravnati z gnojem in z gnojnico? — Sadni divjaki. — Naredbe Narodne vlade SHS v Ljubljani. — Uradne vesti Slovenske kmetijske družbe. — Inserati. — Tržno poročilo. — Družbene vesti.

Razširjenje delokroga Slovenske kmetijske družbe v Ljubljani.

Kakor je bilo v zadnji številki „Kmetovalca“ objavljeno, je bivša c. kr. kmet. družba kranjska izpremenila svoj naslov v „Slovensko kmetijsko družbo“ in istočasno tudi razširila svoj delokrog čez celo slovensko ozemlje Jugoslavije; torej tudi čez slovenske okraje Štajerske, Koroške, Primorske in ogrskega Medjimurja. Vsi izvenkranjski kmetovalci, ki so bili včlanjeni v c. kr. kmetijski družbi štajerski, kmetijski družbi koroški, goriški, tržaški, Gospodarski zadrugi v Podgradu v Istri in v drugih sličnih kmetijskih družbah, smejo torej pristopiti k Slovenski kmetijski družbi v Ljubljani, ki jih bo odslej ravnotako upoštevala kakor svoje kranjske ude. Vse podružnice takih kmetijskih družb zamorejo korporativno pristopiti naši družbi in bodo imele iste pravice kakor kranjske. Oziralo se bo nanje ob dodelitvi semenskega žita, modre galice, žvepla in drugih kmetijskih potrebščin, ter je kmetijska družba že na tem, da se zagotovi zaenkrat potrebno modro galico za ves ta okoliš.

Razmerje med novimi podružnicami in udi izvenkranjskih kmet. družb se bode pozneje uredilo dogovorno z zastopniki teh kmetovalcev. Pravila slovenske kmetijske družbe ostanejo zaenkrat prejšnja, kakor jih je imela c. kr. kmetijska družba kranjska. Pri prvem občnem zboru pa se bodo ista izpremenila času primerno.

Ker so Goriška, Trst in Istra zasedena po Italijanih in je ves železniški in poštni promet v te kraje sedaj ustavljen, ne bo zaenkrat možno pobrigati se za kmetovalce teh pokrajin, kakor bi bilo potreba, pač se to

zgodi takoj, ko pridejo tudi te pokrajine v območje Narodne vlade SHS v Ljubljani.

Uradno glasilo „Kmetovalec“ se bo novim udom začel dopošiljati z novim letom 1919, ko bomo imeli na razpolago izkaze vseh teh udov.

Opozarja se posebno izvenkranjske ude, da se „Kmetovalec“ pošilja le tistim udom, ki so plačali udnino 6 K za celo leto. Kdor do druge številke ni poravnal tega zneska, se mu list kratkomalo ustavi in tak preneha biti samoobsebi ud družbe. Podružnicam kranjskim se zaenkrat ustavi vsak prispevek od vplačane udnine, dokler se gnotne razmere pri izhajanju lista ne izpremene, kajti sedaj stane samo papir in tisek tega lista že čez 6 K. Torej družba ne more od pičlo odmerjene udnine odstopiti še kakenga zneska podružnicam. Tudi glede tega bo prihodnji občni zbor določil primeren način, kako naj se podružnicam, ki so potrebne podpor, priskoči na pomoč.

Kako je ravnati z gnojem in z gnojnico?

Ker je pomanjkanje umetnih gnojil, posebno dušičnatih, v zadnjih letih vedno večje in brez zadostne množine dušika v zemlji nemogoč popoln razvoj naših poljedelskih rastlin, zato je prvi pogoj uspešnega kmetijstva, da ohranimo to redilno snov vsaj v gnoju in gnojnici, ki sta nam sedaj edina še na razpolago.

V normalni dobi je pri dobri hranitvi obsegal gnoj goveje živine povprečno 0,5 %, gnojnica pa 0,3 % dušika. Nezadostna in malo beljakovin obsegajoča sedanja krma je povzročila, da se je tudi množina dušika v navedenih gnojilih primerno znižala. Ker se sveži

gnoj ne more takoj uporabiti za gnojenje, zato je glavno, da ga na gnojišču dobro spravimo, tako da nam nepotrebno zaradi razkroja organskih snovi, ne uhajajo v nemar rastlinam potrebne hranilne snovi.

Direktni solnčni žarki zamoré gnojno koristne bakterije, katere pretvarjajo gnojilne snovi v kemične spojine, ki so koreninam, zaradi večje raztopljalnosti, lažje pristopne. Zato je gnojišče napraviti na senčni, najboljše severni strani hleva, kjer naj bo obenem tudi zavarovano pred osuševalnimi vplivi vetrov. Izkidani gnoj je na gnojišču enakomerno razgrniti, poravnati in stlačiti. Skrbeti je nadalje, da je v njem potrebna vlaga, ki pospešuje gnitje, obenem pa omejuje pristop zraka in s tem razvoj gnoju le na gnojišču škodljivih bakterij. V to svrhu je gnojišče od časa do časa škropiti z vodo in ne s skalnico, kakor splošno opazamo pri naših kmetovalcih, kajti v tem slučaju se pospešuje razvoj škodljivih bakterij in stem razkroj organskih snovi. Pri tem se izločuje prosti dušik in tak v spojinu amoniaka, smrdečega plina, ki se izgublja v zrak. Omenjene bakterije, kot pač vsako živo telo, diha in izločujejo plin ogljikov dvokis in vodo. Ker se te dve spojini tvorita iz organskih snovi (ogljikovih hidratov), nahajajočih se v gnoju, zato ni čuda, če pri nepravilnem ravnanju z gnojem ostane po 100 dneh le polovica tega, dočim pri pravilnem in rednem oskrbovanju izpuhteva le desetina tvarine. Iz gnojišča, ki ni pokrito s prstjo in je postavljeno pod milim nebom, izpira dež hranilne snovi, zato se toplo priporoča, da ga postavimo po možnosti pod streho, ker se drugače, posebno pri daljšem deževju, lahko zgodi, da namesto izbornega gnoja ostane le bora slama. Glavno je torej, da po možnosti preprečimo pristop zraka v gnoj. Zato ga je dobro stlačiti in med plasti raztrositi tanke vrste prsti. Gnojišče, nahajajoče se pod milim nebom, je pokrito s prstjo, da se s tem prepreči izpiranje hranilnih snovi potom deževnice.

Iz gnojišča kakortudi iz hleva je izpeljati žleb v gnojnično jamo, v katero se steka skalnica. Dno in stene gnojnične jame naj bodo cementirane ali pa izdelane iz debele nepropustne ilovnate plasti. Jamo je imeti seveda vedno dobro pokrito. Kjer bi se zaradi pomanjkanja delovnih moči ne mogle zaenkrat izvesti navedene naprave za gnojnico, naj se ta vsaj vsrkava pomoči gozdne stelje, prsti ali pa šote. Te snovi nasipemo v hlevne žlebe. Kakorhitro je stelja zadostno napojena in ne more vsrkavati skalnice, jo je izpeljati na gnojišče in nadomestiti z drugo.

Ne zadostuje pa samo, da gnojišče in gnojnico opravimo na naznačeni način, temveč skrbeti je, da spravimo ta gnojila, brez izgube na redilnih snoveh, v zemljo. Zato razvozimo v jeseni ali pa mirni zimi pri oblačnem vremenu gnoj na polje, kjer ga enakomerno raztrosimo in takoj zaorjemo 20–25 cm globoko. V slučaju plitvejšega zaorjanja, bi imel zrak popolen pristop in razvili bi se naznačeni bakterijski pohodi.

Glede gnojenja z gnojnico je pripomniti, da se to lahko vrši, k ožimnemu kakortudi jaremu žitu, ne le spomladi, temveč tudi jeseni in mirni zimi. Izvzete pa so seveda peščene zemlje, kajti na teh je škropiti gnojnico le spomladi, ker se drugače čez zimo izpere dušik v nižje koreninam nepristopne zemeljske plasti. Nadalje je skrbeti, da se poskropljeno polje takoj orje, in s tem prepreči izgubo dušika.

Torej le dobro ravnanje z gnojem in gnojnico nam more zagotoviti dobičkanost kmetijstva.

Inž. A. Tavčar.

Sadni divjaki.

(M. Humek.)

(Konec.)

Dalje moramo upoštevati, da kalivost sadnega semena ni tako zanesljiva nego pri raznih kmetijskih semenih. Že samonasebi marsikatero sadno seme ni kalivo, dasi je na videz popolnoma razvito (n. pr. koščiice navadnih češpelj). Drugo je zopet le deloma kalivo. Večina sadnih semen kalivost kmalu izgubi, zlasti ako se preveč posuše ali pa predolgo hranijo morebiti celo na neprimernem prostoru. Vobče seme najbolj ohrani kalivost, ako pride v zemljo kmalu potem, ko dozori. Kjer pa to ni mogoče, posušimo seme na zraku samo toliko, da se ne kvari, potem ga shranimo na suhem, hladnem prostoru. Čim več ga je skupaj, tembolj ohrani kalivost. Majhne množine, shranjene na gorkem, se pa tako prešuše, da navadno niso več kalive. Posebno občutljivo v tem oziru je vse seme koščičastega in lupinastega sadja. Tako seme ostané zdravo in kalivo, ako ga takoj vsejemo, ko dozori.

Vse sadno seme je tudi *težko kalivo*, kar zopet močno ovira vzgojo divjakov. Vsa semena naših kmetijskih rastlin skale v nekaj dneh, najkeseje v par tednih. Sadne pečke, koščiice itd. pa leže v zemlji včasih celo leto, preden izkale. Na vsak način pa morajo biti čez zimo v zemlji, ako hočemo da izkale zgodaj spomladi, ali bi jih morali pa po vrtnarsko siliti h kaljenju z veliko gorkoto na gnojnih gredah, kar pa za naš namen vobče nima posebne praktične vrednosti.

Končno imajo vsa sadna semena to slabost, da so velika slaščica za glodavce, kakor pač vsa semena z oljnatim jedrom. To je zopet huda ovira, ki jo moramo upoštevati, kadar izbiramo prostor za sejnalnico. Tudi kuram sadne pečke jako teknejo; ako večkrat zaidejo v sejnalnico, kmalu in temeljito opravijo svoj posel.

Oglejmo si sedaj še zahteve glede *podnebja in zemlje*. Kar se tiče prvega, moramo povdarjati, da kaže gojiti divjake le v toplejših krajih. Kjer traja zima predolgo in na jesen zopet kmalu nastopi mraz, je doba za razlinsko rast kratka, in se mlade rastline ne utegnejo dovolj razviti takoj prvo leto.

Glede lege ne trdimo sicer, da bi bile te rastline bolj občutljive in izbirčne nego druge kulturne rastline naših krajev. Vendar pa imajo rade odprto solnčno in kolikor mogoče zračno lego. V senci ali v kakem zaprtem kraju sicer izkale, potem pa počasi shirajo, ali pa samo životarijo, ne da bi se že prvo leto primerno razvile. Prav suhe lege tudi niso prida za sadno sejnalnico.

Glede zemlje je pa mlada sadna rastlina tako izbirčna, kakor najzlahtnejša povrtnina. Samo v *globoki, srednje lahki, močno pregnojeni, rodovitni, humozni, ravno prav vlažni vrtni zemlji* se razvijajo tako, da zrastejo že prvo leto sposobni za požlahtnjevanje. Težka zemlja je premrzla, lahka ter plitva puhlica pa presuha za take nežne in občutljive rastline. Svežega gnoja tudi ne marajo. Najboljša je dobra vrtna prst, ki je bila več let zapored močno gnojena in kjer je rasla zelenjad. Ako ni dovolj gnojna, jo izboljšamo z dobro predelanim *kompostom* ali s starim predelanim gnojem. Vsakoletne izkušnje nam kažejo, da so mlade sadne rastline sila muhaste. Kako leto sicer dobro izkale in izpočetka lepo kažejo. Toda pozneje poleti jamejo brez vidnega vzroka medleti in se nikamor ne ganejo več. Že poleti ali prav zgodaj na jesen jim odpade listje in tu imamo 20–30 cm visoke kot žveplenke

debele starikave rastlinice, ki niso za nikako rabo. Največkrat je kriva takih neuspehov kaka bolezen (škrlup), ali slaba zemlja, neprikladno vreme in pomanjkljiva postrežba. Kadar se pa setev dobro spnese, zrasede zlasti jabolčni divjaki takoj prvo leto do meter visoko in pri tleh za mezinec debeli.

V naših razmerah bi kazalo izbrati za sadno sejalnico kak košček *zelenjadnega vrta*, *zelnika* ali prav *dobro zagnojene njive* — sploh prostor z najboljšo zemljo, kjer še ni raslo sadno drevje. Kdor bi sejal na jesen, naj svet pripravi čimprej pred setvijo. Za spomladno setev je pa takisto treba zemljo globoko prekopati (preštihati) in pognojiti *že v jeseni*, ker tako prekopano in neporavnano zemljo zima bistveno izboljša. Jako napačno bi bilo, ko bi prekopano zemljo poravnali že v jeseni. Prav tako bi bilo narobe, ako bi svet pregloboko prekopavali in plasti obračali, da bi prišla na vrh spodnja mrtva zemlja.

Jesenska setev je odločno najboljša, ker je naravna. Ves november je za to delo ugoden, ako je zemlja le toliko suha, da se ne prijemlje orodja. Ker pa vsled miši nikakor ne kaže, da bi sejali že v jeseni, moramo na jesen ali pozimi seme vložiti v zemljo v kak zaboj in ga postaviti čez zimo na plano ali zakopati v zemljo. Zgodaj spomladi — najkasneje do konci marca — sejemo potem seme z zemljo vred na pripravljen prostor. Posoda, kamor vložimo seme, mora biti tako zaprta, da ne morejo vanjo miši, vendar pa mora imeti prost *dostop* in *odtok* deževnica. Na dno posode denemo najprej za prst na debelo zemlje, po njej potresemo seme, zrno do zrna (ne na debelo!), na to zopet za prst zemlje itd. do vrha. Bolje je vzeti *plitvo* pa *široko* posodo, nego ozko in globoko. V kleti ni varno imeti čez zimo tako napolnjene posode, ker je pregorko. Seme rado plesni in se lahko popolnoma pokvari.

Sadne pečke sejemo prilično tako kakor zelenjad, in sicer v vrste po kakih 25 cm narazen ali pa kar navprek. Setev v vrste je pripravnejša, ker se lažje obdeluje. Kjer je veliko miši, je setev v vrste neugodna, ker v vrstah posejano seme miši še lažje najdejo in še bolj uničijo.

Za sejalnico pripravljen prostor pred setvijo z grabljami poravnamo in razdelimo na gredice po 1 m 20 cm široke. Med gredicami prehodimo steze kakor na zelenjadnem vrtu. Na vsaki gredi naredimo podolgem po 5 jarkov po 25 cm narazen in približno 5 cm globokih. V te jarke sejemo tako, da pridejo pečke povprečno po 1 do 2 cm vsaksebi. Nakaljene koščice polagamo pa po 10–15 cm drugo od druge. Ko je seme posejano, ga pokrijemo z drobnim kompostom. Pri spomladni setvi je dobro, da zemljo, potem ko smo seme pokrili, nekoliko pritisnemo in nazadnje gredice potrosimo za prst na debelo z drobnim preperelim gnojem ali kompostom. Ako prostor ni ograjen, pokrijemo setev s smrekovimi vejami; s tem jo zavarujemo, da se prehitro ne izsuši in da ne morejo blizu kokoši ali kake druge sladkosnede. Kdor seje spomladi, naj izvrši to delo, če mogoče, tako zgodaj, da pade po setvi še sneg in da morebiti zemlja še malo zmrzne.

Omeniti moramo končno še en način setve, ki je primeren bolj za sadne koščice, a se tudi pri pečkih dobro obnese. Kdor bi namreč zamudil jesensko setev in bi imel seme shranjeno čez zimo na suhem prostoru, ne sme sejati spomladi kar suhega semena, ker bi taka setev ozelenela šele drugo spomlad, če je seme

sploh še kalivo. Tako seme je treba meseca marca, ko je prostor za sejalnico že pripravljen, *stratificirati*, t. j. *prisiliti* ga moramo s pomočjo primerne toplote k *naglemu kalenju*. V to svrhu vložimo seme zrno do zrna v kako plitvo posodo med vlažno prst, šotni zdrob ali pesek, kakor je bilo že prej omenjeno, in posodo postavimo na prostor, kjer je *stalna* gorkota 25–30° C. Najpripravnejši vir toplote je pač gnojna greda, kamor zagrebemo posodo. Pri stanovitni toplini in ako skrbimo za zadostno vlago, skali seme v par tednih. *Takoj*, ko klica prodre zunanjo kožo ali razrine koščico in je komaj 2–3 mm dolga, moramo seme brez odloga prav previdno sejati na zelo skrbno pripravljene gredice. Ko bi seme slučajno prej izkalilo, kakor moremo sejati, postavimo posodo iz gnojne grede v hladno klet, kjer se nadaljni razvoj nekoliko ustavi.

Vsaka pozna spomladna setev je bolj ali manj tvegana stvar, ker kalečim rastlinam kaj rado primanjkuje vlage, česar se pri jesenski setvi ni bati. Zato je treba pozne spomladne setve po potrebi zalivati. Tudi srež meseca aprila ali celo maja utegne včasih prizadejati veliko škodo, ker privzdigne male rastlinice, ki se potem posuše. Zato bi kazalo v slučaju, da je pričakovati hujšega mraza, grede nekaj noči primerno pokriti.

Glede obdelovanja sejalnice velja vse isto, kakor za zelenjad. Ko rastlinice naredo prve karakteristične lističe, jih je treba nemudoma *prepuliti*, da se med seboj ne duše. Ostale rastlinice naj stoje 5 do 10 cm narazen. (Na kvadratni meter pride potemtakem 50 do 100 rastlin.) Vse drugo obdelovanje obstoji v tem, da grede skozi celo leto po potrebi *plevemo* in previdno *okopavamo*, kakor zelenjad. Plitvo okopavanje je zlasti važno, kadar se naredi vsled dežja na površju zemlje trda skorja. To preprečimo in jako pospešimo rast divjakov, ako med vrstami natrosimo za dober prst na debelo drobnega predelanega gnoja ali komposta. Okopavati moramo previdno, da se rastlinice ne zvrnejo, ker potem dobimo grde krevljaste divjake. Zalivanje z gnojnico vobče ni potrebno, ako smo zemljo tako pripravili, kakor omenjeno. V bolj pušnih tleh pa rast popešimo, ako maja in junija med dežjem zalijemo divjake z razredčeno gnojnico. Pozneje ne kaže več gnojiti z gnojnico, ker bi rastline utegnile preveč divjati in bi do jeseni vsled tega ne dozorele in pozimi lahko pozeble.

Za presajanje v drevesnico so odločno najboljši dobro razviti *ravni*, okrog 80 cm visoki in 10 cm od tal najmanj kot *svinčnik* debeli divjaki.

Kdor se natančno ravna po pričujočem navodilu, bo to tudi dosegel. Le spomladna slana, srež, prevelika suša, ogrci in bolezní na listju nam lahko prekrizajo račun. Proti tem nadlogam se skušamo zavarovati na ta način, da sejemo sadno seme le v gorkejšem podnebju in v takih legah, kjer je redkokdaj spomladanska slana. Ogrcev se ubranimo, ako izberemo za sejalnico zemljišče, kjer navadno ni veliko tega mrčesa. Sušo preženemo z zalivanjem, bolezní na listju preprečimo, ako škropimo divjake maja in junija z $\frac{1}{2}$ –1 % raztopino modre galice in apna.

Najlažje vzgojimo jabolčne divjake. Veliko večjo preglavico nam delajo hruške, ker se težko dobi dobro seme in je še bolj neenakomerno kalivo nego jabolčno. Ravnoisto velja o koščicah raznih koščičastih sadnih plemen.

Na prostoru, kjer smo enkrat vzgojili sadne divjake, jih ne sejmo več izlepa, ker zemljo jako izsesajo. Najbolje storimo, ako vzamemo za vsako setev drug prostor.
Iz „Slov. Sadjarja“.

N A R E D B E

Narodne vlade SHS v Ljubljani.

O zaposlovanju invalidov.

1.) Vojni invalidi imajo, če so sicer sposobni za dotično službo, prednost pri podelitvah služb v vseh javnih uradih in v vseh tistih podjetjih, zavodih, uradih (tudi občinah) in obratih, ki so pod državnim nadzorstvom, ali pa jih država podpira.

Prav tako imajo tudi vojni invalidi in njih svojci prednost pri podeljevanju koncesij po državni upravi, takisto pri oddaji tobačnih zalog in tobakarn. V tem primeru daje država po potrebi tudi primeren kredit, ki ga odmeri in izplača finančna uprava; le-ta določi tudi način in rok vrnitve dovoljenega kredita.

2.) Vrhutega so vojnimi invalidom, če so za dotično službo sposobni, nekatera službena mesta izrecno pridržana, in sicer:

a) Vsa mesta slug in paznikov (tudi vratarjev) v vseh javnih uradih, sodiščih, kaznilnicah, šolah, občinah, zavodih in obratih, katere država ali nadzoruje ali podpira. Nadalje so jim pridržana vsa mesta državnopravdniskih funkcionarjev izven sodišč pri sodnih dvorih.

b) Dve tretjini vseh prostih službenih mest pisarniških uradnikov, poduradnikov in pomožnih pisarniških moči.

Ta pridržek tudi velja, ako je služba samo začasna.

3.) Vsaka oblast, vsak urad, obrat in zavod, ki oddaja službe, pridržane vojnimi invalidom, mora sestaviti seznam teh pridržanih službenih mest, ga od časa do časa po potrebi dopolniti in v prepisu predložiti svojemu poverjeništvu, kakor tudi poverjeništvu za socialno skrbstvo.

4.) Kot pravoveljavna legitimacija invalidova velja listina, s katero je bil za takšnega spoznan.

5.) Vsak invalid je upravičen, prositi pristojno oblast za službeno mesto, ki je ali pa šele bo izpraznjeno. V tem zadnjem primeru je treba take prošilce vpisati v posebne sezname; te mora sestavljati vsaka oblast, ki razpolaga s službenimi mesti, navedenimi pod točko 2. Prosilcu naj se da potrdilo o izročni prošnji s številko upravičenih prošnikov, zaznamenovanih že pred njim.

6.) Kadar se oddaja službeno mesto, pridržano vojnimi invalidom, se mora to javno razglasiti in določiti je treba primeren rok za vlaganje prošenj. To razglasilo se sme opustiti, kadar so upravičeni prosilci že predzaznamenovani in se izpraznjeno mesto podeli enemu izmed njih.

7.) Invalidi, ki so že pred svojo invalidnostjo imeli službena mesta, katera so sedaj njim pridržana, ali glede katerih imajo prednost, so upravičeni do zahtevka, da se jim ta ali enaka mesta zopet podele, če dokažejo z zdravniškim izpričevalom, da so vsaj delno že zmožni vršiti službo.

8.) Vojni invalid, ki prosi za službo, mora priložiti svoji prošnji tudi eventualno potrebne dokaze, da ima vse pogoje za zaproseno službeno mesto, oziroma posvedočiti, da jih doseže v določenem roku. Dokazati mora tudi, da

je državljani SHS. Glede fizičnih zmožnosti je merodajno zdravniško mnenje.

9.) Kadar je pri podelitvi služb izbirati med več invalidi, naj se po možnosti sprejema tisti, ki je bolj invaliden in potreben.

10.) Pridržane službe je upravičencem, ki doslej še niso služili, podeljevati le v prvi službeni stopnji.

11.) Ako se je pridržano službeno mesto oddalo nepravilno, poverjeništvu lahko podelitev razveljavi, razen če so od dne podelitve pa do časa vložitve pritožbe minili že trije meseci.

12.) Pravico prednosti vojni invalid izgubi:

a) ako se ji prostovoljno odreče,

b) ako je vsled kazenske obsodbe izgubil volilno pravico in pravico do javnih služb.

13.) Vsem zasebnim zavodom in obratom, zlasti bankam, denarnim zavodom, akcijskim in delniškim družbam in zadrugam, se nujno priporoča, da trajna mesta slug, vratarjev, pisarniških in manipulacijskih uradnikov, korespondentov, stenografov, strojepiscev, poduradnikov, in pomožnih pisarniških moči razpisujejo v slovenskih dnevnikih in pri njih podelitvah dajo prednost vojnimi invalidom. Država se bo na to ozirala pri oddaji koncesij in privolil, nadalje pri državnih dobavah in drugih prilikah. Pri sleherni davčni napovedi imajo posamezniki, kakor tudi zasebni zavodi, obrati in podjetja navesti število invalidov, ki jih zaposlujejo.

Vsi uradi se pozivljejo, da sistemizirana službena mesta, ki niso zasedena, v kolikor se sploh ne razpuste, nemudoma razpišejo, upoštevajoč določila te naredbe.

Ta naredba dobi moč z dnem razglasitve.

V Ljubljani, dne 15. novembra 1918.

* * *

Naredba celokupne vlade SHS v Ljubljani o izplačilu službenih prejemkov slovenskih in tujerodnih uslužbencev v SHS za mesec december 1918.

1.) Dne 1. decembra prejmejo plače vsi slovenski uslužbenci, ki so se javili v službovanje pri Narodni vladi SHS na zasedenem ali nezasedenem ozemlju, brez ozira na to, ali so zaposleni ali ne.

2.) Izmed tujerodcev takisto prejmejo enomesečne normalne prejemke oni, ki so se javili po predpisani poti za trajno ali mimoidoče službovanje v SHS. Prejem teh izplačil morajo potrditi na tiskovinah, pripravljenih v to svrhu, ki obsejajo pridržek prejedica za prihodnost in pravice do regresa proti Nemški Avstriji.

3.) Oni, ki se niso javili po predpisani poti ali pa so iz kateregakoli vzroka že prejeli plačilo od italijanske vlade, ne prejmejo nikakega plačila.

V Ljubljani, dne 22. novembra 1918.

Pogačnik s. r.

predsednik.

Dr. Breclj s. r. Dr. Breje s. r. Prelat Kalan s. r.
Kristan s. r. Dr. Kukovec s. r. Dr. Pestotnik s. r.
Dr. Pogačnik s. r. Dr. Ravnihar s. r. Inž. Remec s. r.
Dr. Tavčar s. r. Dr. Triller s. r. Dr. Verstovšek s. r.

O odpravi nazivov.

Nazivi kakor »visokorodje«, »blagorodje«, itd. so odpravljeni. V dopisih oblastev na osebe naj se rabijo

samo nazivi »gospod«, »gospa«, »gospodična«. *Naslovi na oblastva ali urade kakor „visoko“, „slavni“ itd. so odpravljeni.*

V Ljubljani, dne 21. novembra 1918.

Pogačnik s. r.

Plačevanje davščin na Slov. Štajerskem.

Finančno deželno ravnanje v Ljubljani je odredilo, da se davščine (direktni davki, pristojbine itd.) na Slovenskem Štajerskem nimajo več plačevati pri poštnih uradih s poštno-hranilničnimi položnicami, ampak do preklica v gotovini pri pristojnem davčnem uradu. Stranke se pozivljejo, naj svoje davščine poravnajo v redu in se pri tem točno drže pričujoče odredbe.

V Ljubljani, dne 20. novembra 1918.

Vodja: Dr. Rupnik s. r.

Vojaške legitimacije.

Vsemu civilnemu prebivalstvu se daje na znanje: Vsak vojak mora imeti pri sebi legitimacijo vojnega poveljništva, kateremu je dodeljen v službo. Vojaška oblast bo vsakogar, ki bi ga kdo od dne 24. t. m. dalje zalotil v vojaški opravi, pa brez pravilne legitimacije, aretirala in kaznovala.

V Ljubljani, dne 22. novembra 1918.

* * *

Rezervnim častnikom.

Z demobilizacijo je postalo mnogo rezervnih častnikov začasno brezposelnih. Da se tem pomaga v prehodni dobi med vojaško službo in nastavitvijo v kakem civilnem poklicu, je sklenila Narodna vlada SHS v Ljubljani, da se ustanovi tečaj za poštne, železniške in druge uradnike, ki bo trajal približno tri mesece. Častniki, ki se jih hočejo udeležiti, dobe v tej dobi polno plačo; po dovršenem tečaju se sprejmejo v dotično državno službo. Častniki, ki ne reflektirajo na državno službo in dokažejo, da so začasno brez zaslužka, dobe odpravnino v znesku trime- mesečne plače.

V Ljubljani, dne 22. novembra 1918.

Narodna vlada SHS.

Naredba poverjenišтва za notranje zadeve in za finance, dogovorno s poverjeništvom za socialno skrbstvo.

Z ozirom na sklenjeno premirje in priznano nevtalnost države SHS, dalje z ozirom na to, da se skoro spet otvori promet z Ameriko, se je vobče ustavilo izplačevanje podpor v zmislu zakona z dne 17. avgusta 1917., drž. zak. št. 376., onim rodbinam, katerih vzdrževalci so v Ameriki. Izjemoma smejo davčni uradi izplačevati take podpore, ako je v Ameriki bivajoči vzdrževatelj oče ali mož podpirane osebe in ako je vrhutega izplačilo podpore v resnici tako nujno, da bi bila sicer podpirancu resno ogrožena prehrana, kar pa morata potrditi tako občinski kakor župni urad na bivališču upravičenčevem.

Kdor bi se čutil po tem ukrepu po krivem prikrajšanega, se lahko pritoži na pristojno komisijo, ki bo morala izvesti potrebne poizvedbe in potem pritožbo predložiti.

Davčni uradi naj seznamek tistih, katerim so po tej naredbi izjemoma izplačali podporo, v teku osmih dni po izplačilu dopošljejo poverjeništvu za socialno skrbstvo ter po okrajnih glavarstvih finančnemu deželnemu ravnateljstvu v Ljubljani.

V Ljubljani, dne 18. novembra 1918.

Predsednik Narodne vlade: Pogačnik s. r.

Poverjenik za finance: Dr. Kukovec s. r.

Poverjenik za socialno skrbstvo: Kristan s. r.

Naredbe poverjenišтва za kmetijstvo:

Uredba prometa z lesom domačega kostanja.

Ukaz bivšega avstrijskega kmetijskega ministrstva z dne 13. maja 1918, o uredbi prometa z lesom domačega kostanja, razglašen v državnem zakoniku za leto 1918. pod št. 179., se razveljavi.

Odslej dalje veljajo glede sekanja domačega kostanja določbe gozdnega zakona kot poprej.

V Ljubljani, dne 16. novembra 1918.

* * *

O varovanju oreha.

Ukaz bivšega avstrijskega kmetijskega ministrstva z dne 19. oktobra 1916, o varovanju oreha, razglašen v državnem zakoniku za leto 1916. pod št. 364., se razveljavi.

V Ljubljani, dne 16. novembra 1918.

* * *

Razpust komisije za pogozdovanje Krasa.

Komisija za pogozdovanje Krasa v političnih okrajih Postojna in Logatec, vpostavljena temeljem zakona z dne 9. marca 1885, drž. zak. št. 12., se razpusti.

Nadaljno vodstvo poslov, ki jih je imela doslej izvrševati ta komisija, se poveri do končne uredbe te zadeve gozdarskemu oddelku poverjenišтва za kmetijstvo.

V kolikor bi posamezne določbe imenovanega zakona in opravilnik z dne 11. maja 1886, drž. zak. št. 10., nasprotovali tej naredbi, se jih je zmiselno posluževati.

V Ljubljani, dne 21. novembra 1918.

* * *

O varstvu državnih in zakladnih gozdov.

Ker dohajajo pritožbe, se ponovno razglša:

1.) Prejšnji državni in zakladni gozdi so prešli v last Narodne vlade SHS v Ljubljani.

2.) V upravo teh gozdov se nima vtikati nihče, ako ga ni poverilo podpisano poverjenišтво.

3.) Državni in zakladni gozdi se ne razdele med kmetovalce, kakor je splošno razširjena vest, ampak ostanejo nerazdeljeni v upravi Narodne vlade SHS, ki potrebuje velike dohodke za vladne namene; ti bi se morali

drugače pokrivati z davki, ki bodo zaradi vojnih posledic itak ogromni.

4.) Če bi se razlastila veleposestva — seveda proti odkupu — ostanejo gozdi javna last narodne države SHS in se torej ne razdele; kvečjemu se bo ob potrebi kmetovalcem odprodal kak del teh gozdov.

5.) Vsako neveljavno ali neupravičeno izrabljanje državnih in zakladnih gozdov je tako kakor prej po še vedno veljavnih dosedanjih zakonih in naredbah strogo prepovedano.

6.) Vse poklicane oblasti (okrajna glavarstva, županstva, orožniki) se nujno pozivljejo, naj izvršujejo doslej veljavne zakone in naredbe v varstvo imenovanih gozdov, naj zasledujejo prestopke ter zoper krivce uvajajo predpisano postopanje.

V Ljubljani, dne 18. novembra 1918.

* * *

O varstvu lova na divjačino in o ribji lovi.

Vsi dosednji zakoni, vse naredbe in razsodbe najvišjega upravnega sodišča prejšnje avstrijske države, oziroma dežel, ostanejo v veljavi, dokler Narodna vlada SHS ne ukrene kaj drugega.

Zakupi in pravice do lova na divjačino in do ribje lovi so v veljavi; zato se prebivalstvo nujno svari, naj v nobenem oziru ne poseza v dotične dejansko obstoječe pravice.

Vse poklicane oblasti (okrajna glavarstva, županstva, orožniki) se nujno pozivljejo, naj izvršujejo vse veljavne zakone, naredbe in predpise v varstvo lova na divjačino in ribje lovi, naj zasledujejo prestopke ter zoper krivce uvajajo predpisano postopanje.

V Ljubljani, dne 18. novembra 1918.

* * *

O varstvu poljščine in poljedelstva.

Vsi dosednji zakoni, vse naredbe in razsodbe najvišjega upravnega sodišča prejšnje avstrijske države, oziroma dežel, ostanejo za območje Narodne vlade SHS v veljavi, dokler ta vlada ne ukrene kaj drugega.

V veljavi so zlasti vsi zakoni, ki se tičejo varstva poljščine, čuvalnih organov za deželno kulturo, lovstva in tatinskega lova, povračila škod, storjenih po lovu in divjačini, varstva poljedelstva zoper škodo po gosenicah, hroščih in drugem škodljivem mrčesu, zatiranja predenice, varstva ptičev itd.

Podpisano poverjeništvo nujno pozivlje kmetovalce in vse prebivalstvo, naj se strogo ravna po predpisih, ki so veljavni za varstvo poljščine in poljedelstva.

Vse poklicane oblasti (okrajna glavarstva, županstva, orožniki) se nujno pozivljejo, naj izvršujejo vse veljavne zakone, naredbe in predpise v varstvo poljščine in poljedelstva, naj zasledujejo prestopke ter zoper krivce uvajajo predpisano postopanje.

V Ljubljani, dne 18. novembra 1918.

* * *

Oddaja plemenskih kobil zaenkrat vstavljena.

Plemenskih kobil za oddajo konjerejcem ni sedaj na razpolaganje, zato naj se zanje ne priglašajo, ampak naj

čakajo pregleda in klasifikacije konj, kajti takrat bodo plemenske kobile zopet na razpolaganje ter bo priglasitev zanje posebej objavljena.

* * *

Skrb za vojaške konje.

Ko se je bivša avstro-ogrska armada umikala, je skrb za njene konje, ki so prišli v ozemlje Narodne vlade SHS, v prvi sili prevzelo poverjeništvo za kmetijstvo. Ker pa to poverjeništvo po svoji organizaciji ne razpolaga s potrebnimi delovnimi močmi, je ta posel dne 12. novembra t. l. izročilo poverjeništvu za narodno obrambo, dasi pomaga še nadalje, kolikor je v njegovi moči.

O vseh zadevah, ki se tičejo vojaških konj, se je treba odslej obračati edinole na poverjeništvo za narodno obrambo v Ljubljani (dvorec).

Skrb za plemenske konje in sploh za konjerejo ostane seveda v področju poverjenišva za kmetijstvo v Ljubljani (Slovenska kmetijska družba).

V Ljubljani, dne 21. novembra 1918.

* * *

Poziv zaradi priglasitve terjatev in povračil škode, ki bi jih bila dolžna poravnati prejšnja avstro-ogrska vojaška uprava.

Ob gospodarskih pogajanjih med državami, ki so nastale iz bivše avstro-ogrske države, se morda tudi doseže sporazum glede plačila obveznosti na podstavi vojnodajtvenega zakona prejšnje avstro-ogrske vojaške uprave. Narodna vlada SHS priglasila te terjatve za svoje območje, ne da bi obetala upravičencem ugodnega uspeha.

Zaradi priglasitve teh terjatev pozivlje podpisano poverjeništvo vse posestnike-kmetovalce, naj priglase svoje terjatve, in sicer:

1.) neplačane zakupnine ali najemščine za zemljišča ali poslopja, ki jih je vojaška uprava vzela v zakup, v najem, ali jih je neopravičeno zasedla;

2.) neizplačane kupnine za prodane kmetijske pridelke, če ima upnik v rokah kako potrdilo o zahtevani oddaji blaga vojaštvu;

3.) terjatve za škodo, storjeno po vojaščini na zemljiščih in kmetijskih stavbah s čini, ki so bili v zvezi z vojaškimi operacijami in ki jih gre povrniti po vojnodajtvenem zakonu.

Škod, ki jih je naredila armada brez povelja pristojnih vojaških poveljništev v svojem razsulu potem, ko je bilo že sklenjeno premirje, nikakor ni priglašati, ker zanje ne bo hotel biti ničče odgovoren.

Terjatve v tem okviru naj se priglase

do dne 1. januarja 1919.

pri Narodni vladi SHS, poverjeništvo za kmetijstvo (v poslopju Slovenske kmetijske družbe) v Ljubljani. Terjatve je treba utemeljiti s priloženimi prepisi obveznih ali pravnoveljavnih listin prejšnjih vojaških oblasti, oziroma s prepisi županskih zapisnikov o cenzitvi škode (izvirnih listin ni prilagati, ker se lahko izgube, marveč jih je treba skrbno hraniti).

S tem pozivom podpisano poverjeništvu ne prevzemlje nobenega poročstva in nobene obljube, da bi o svojem času resnično izposlovalo poplačevanje takih upravičenih terjatev; zato naj priglasi rešitve svojih priglasičenih terjatev sploh nikar ne drezajo, zakaj če se tudi doseže sporazum med vladami glede popolnega ali delnega izplačila teh terjatev, utegne to trajati vendarle zelo dolgo.

V Ljubljani, dne 16. novembra 1918.

Prepoved živinskih sejmov.

Prepoved živinskih sejmov, odredjena po dosedanjih naredbah, je do preklica veljavna, ker drugače ni mogoče nadzirati prometa z živino, oziroma preprečiti nedopustnega premikanja klavne živine v območju Narodne vlade SHS v Ljubljani.

V Ljubljani, dne 23. novembra 1918.

Razdelitev državnih gozdov in domen.

Gozdovi in domene prejšnje avstrijske države in verskega zaklada, kar jih je bilo v področju bivšega goriškega ravnateljstva gozdov in domen, ki so na ozemlju Narodne vlade SHS v Ljubljani, so prešli v last te vlade.

Za upravo teh gozdov in domen na Kranjskem, Goriškem, v Istri in južnem delu Koroške se je ustanovilo ravnateljstvo v Ljubljani kot gozdarski oddelk poverjenišva za kmetijstvo; za ravnatelja je imenovan višji gozdarski svetnik Josip Rustia.

Temu se je obenem poverilo začasno načelnništvo deželnega gozdnega nadzorstva.

Uradi gozdarskega ravnateljstva in nadzorstva so začasno nastanjeni v palači Narodne vlade.

V Ljubljani, dne 27. novembra 1918.

Priglasitev žrebcev.

Na podstavi zakonitih predpisov se s tem splošno naznanja, da morajo lastniki žrebcev, ki hočejo v prihodnji spuščalni dobi spuščati svoje žrebce za plemenitev tujih kobil, prigrasiti te žrebce najpozneje do dne 1. januarja 1919. pri onem okrajnem glavarstvu, v čigar okolišu je žrebčevo stališče.

Žrebce je prigrasiti pismeno ali ustno; obenem je treba naznaniti:

a) ime, priimek in bivališče žrebčevega lastnika;

b) pleme, starost in barvo žrebčeve, kakor tudi pasmo.

Za žrebce pod štirimi leti in za mrzlokrvne (noriške) žrebce pod tremi leti se splošno ne dajo dopustila za spuščanje.

Kje in kdaj bo komisija priglasičene žrebce pregledovala in zanje dajala dopustila, se razglaši ob svojem času.

V Ljubljani, dne 29. novembra 1918.

Poslovalnica za krmila.

Določila za promet s senom in slamo ostanejo v polnem obsegu v veljavi; tako nasproti občinam in posestnikom, katerim se je predpisala dajatev, kakor tudi nasproti deželni poslovalnici za krmila v Ljubljani, ki ima prevzeti seno in slamo po svojih komisijonarjih. Seno in slama se imata uporabljati najprej za potrebe vojaštva in civilnih porabnikov. Cene ostanejo kakor doslej.

Območje poslovalnice za krmila v Ljubljani se je razširilo na vse ozemlje Narodne vlade SHS v Ljubljani, torej tudi na slovenske okraje Spodnje Štajerske, Koroške in na Primorje.

V Ljubljani, dne 6. novembra 1918.

Preložitev sedežev okr. gozd. tehnika iz Radovljice v Kranj.

Sedež okrajnega gozdarskega tehnika za gozdonadzorni okraj radovljiški, ki obseza radovljiški, in kranjski in politični okraj, se dne 1. decembra t. l. preloži iz Radovljice v Kranj.

V Ljubljani, dne 25. novembra 1918.

Poverjenik: Prelat Andrej Kalan s. r.

Naredba poverjeništev za trgovino in industrijo in za kmetijstvo.

Naredba bivšega avstrijskega ministrstva za poljedelstvo, izdana sporazumno z udeleženi ministri, z dne 11. decembra 1917., drž. zak. št. 478., ki se tiče prometa s semenom štajerske detelje, se razveljavlja. Maksimalne cene za to seme so odpravljene ter se načeloma dovoljuje prosti izvoz.

V Ljubljani, dne 19. novembra 1918.

Dr. Triller s. r.

Prelat Kalan s. r.

Naredbe poverjenišva za prehrano:

O uvažanju živine, žita in nekaterih drugih živil.

§ 1. V slovenskem ozemlju sme spravljati v promet žito, mlinске izdelke, fižol in krompir le žitni zavod v Ljubljani, govejo živino, prasiče, meso in mast (scvrto in nescvrto) pa le vnovčevalnica za živino in mast v Ljubljani.

§ 2. Kdor uvažja v § 1. naštetu blago v slovensko ozemlje, ga mora ponuditi v nakup žitnemu zavodu, oziroma vnovčevalnici za živino in mast.

Takoj, ko pride blago na slovensko ozemlje, mora naznaniti žitnemu zavodu, oziroma vnovčevalnici množino in vrsto blaga, in kraj, kjer je shranjeno blago; blago mora, dokler ga ne prevzame žitni zavod, oziroma vnovčevalnica, dobro shraniti in paziti, da se ne pokvari.

§ 3. Žitni zavod, oziroma vnovčevalnica za živino in mast, prevzame blago za ceno, ki je za to blago na slovenskem ozemlju oblastveno določena. Ako blago po svoji kakovosti ne odgovarja trgovskemu običaju, se prevzemna cena primerno zniža. Ako glede izmere odbitka ne pride do sporazuma, razsodi o sporu pristojno sodišče.

Za blago, ki zanj sploh še ni določena cena, določi ceno od primera do primera narodna vlada SHS.

§ 4. Ako se zavezanec brani oddati blago žitnemu zavodu, oziroma vnovčevalnici za živino in mast, razsodi politična okrajna oblast, da se mora blago oddati. Ako je treba, odredi, da se blago s silo odvzame.

Tako razsodilo učinkuje zoper vsakogar, ki ima pravice do blaga.

Ako se blago s silo odvzame, se od določene prevzetne cene odbije 10 odstotkov.

§ 5. Žitni zavod, oziroma vnovčevalnica za živino in mast, sta zavezana prevzeti blago v 14 dneh po naznanitvi, da je blago na slovenskem ozemlju.

Hkrati, ko prevzame blago, mora žitni zavod, oziroma vnovčevalnica, plačati prevzemno ceno.

Kadar pride do spora glede cene, naj plača začasno žitni zavod, oziroma vnovčevalnica ceno, ki jo smatra za primerno.

§ 6. Železniška podjetja so zavezana vsako pošiljatev blaga, (§ 1.), ki je prišla po uveljavljenju te naredbe na

slovensko ozemlje, po namembni postaji naznaniti žitnemu zavodu, oziroma vnovčevalnici za živino in mast, hkrati obvestiti adresata ter navesti adresatovo oddajno postajo, vrsto in težo pošiljatve.

§ 7. Prestopke tega ukaza kaznujejo politične okrajne oblasti do 5000 K ali z zaporom do šest mesecev.

§ 8. Ta ukaz dobi moč z dnem razglasitve.

V Ljubljani, dne 15. novembra 1918.

* * *

Prevzemne cene za žito, fižol in krompir.

Naredba poverjenišтва za prehrano z dne 7. novembra 1918, razglašena v uradnem listu pod št. 68., se razveljavlja, ker se je v besedilo te naredbe vrinilo več pomot. —

Naredba naj se glasi:

Za žitni zavod v Ljubljani se določajo naslednje oddajne cene:

za 1 kg krušne moke	K 1'—
za 1 kg otrobov	„—20
za 1 kg ovsene obloge	„—50
za 1 kg vseh drugih mlinskih izdelkov (kakor kaše in ješprenja)	„ 2'—
za 1 kg fižola	„ 2'50
za 1 kg krompirja	„—66

Pri nadrobni prodaji se smejo zaračunavati pribitki do 10 odstotkov.

V Ljubljani, dne 15. novembra 1918.

* * *

Razglas.

Vkljub temu, da se je že po časopisih opetovano opozarjalo, da ni dovoljeno si prilaščati vojaške živine niti si jo od vojaštva nakupovati, ker je vsa živina, ki jo privede vojaštvo s seboj, last Narodne vlade SHS, se je za časa prehoda vojaštva soške armade skozi naše kraje prilastilo več posestnikov z nakupom ali pa samolastno od vojaštva govejo živino in prasiče.

Ta način pridobitve pa je neveljaven, nedopusten in kazniv. Pravnoveljavno si je pridobil živino le tisti posestnik, ki jo je kupil na javni dražbi s posredovanjem vnovčevalnice za živino in mast v Ljubljani.

Zaraditega se pozivljajo vsi kmetovalci, ki so si na tak nedopusten način prisvojili živino, da nemudoma, najkasneje pa do 10. decembra t. l. sporoče vnovčevalnici za živino in mast v Ljubljani koliko take živine imajo ali pa da jo do navedenega roka priženo na Zeleni hrib pri Dolenskem kolodvoru v Ljubljani.

Po preteku tega roka se uvede po celem Kranjskem preiskava, ter bode vsak, ki bo imel kako prisvojeno vojaško govejo živino ali prasiče strogo kaznovan in se mu bo živina odvzela.

Okrajnim glavarstvom se naroča, naj skrbijo za to, da se predstojeci razglas nemudoma in večkrat v vseh občinah na krajevno običajni način objavi.

* * *

Razveljavljenje predpisov glede prometa z zelenjadnim semenjem.

Vsi predpisi prejšnjih oblastev, ki uravnavajo promet z zelenjadnim semenjem pridelka leta 1918., so razveljavljeni.

V Ljubljani, dne 24. novembra 1918.

Najvišje cene za klavno goved.

Za klavno goved in za teleta se določajo nastopne najvišje cene za kilogram žive teže:

Voli:

I. kakovost	K 4'50
II. „	„ 4'—
III. „	„ 3'75
IV. „	„ 3'50

Krave:

I. kakovost	K 4'10
II. „	„ 3'70
III. „	„ 3'50
IV. „	„ 3'30

Telice in biki:

I. kakovost	K 4'30
II. „	„ 4'—
III. „	„ 3'70
IV. „	„ 3'40

Teleta:

I. kakovost	K 6'—
II. „	„ 5'—

Ta naredba dobi moč z dnem razglasitve.

V Ljubljani, dne 27. novembra 1918.

Poverjenik: Dr. Ivan Tavčar s. r.

Naredba poverjenišтва za notranje zadeve

Razveljavljenje avstr. drž. zakona o društvenem pravu.

Avstrijski državni zakon z dne 15. novembra 1867, št. 134. drž. zak., o društvenem pravu je razveljavljen. Na njegovo mesto naj stopijo nastopna določila:

§ 1. Ustanavljanje društev je prosto; prepovedana so le društva, ki v svojih pravilih zasledujejo namene, nasprotujoče splošno priznanim načelom pravosti.

§ 2. Društvo mora ustanovitev, pravila in sedež društva, dalje člane vodstva tekom treh dni naznaniti pristojni oblasti. Enako je naznaniti vsakokratno izpremembo teh okoliščin.

§ 3. Vsako prireditve, ki ni omenjena na društvene člane, mora društveno vodstvo naznaniti 24 ur pred prireditvijo pristojni oblasti.

§ 4. Razpust društva se izvrši:

a) prostovoljno;
b) na odredbo vlade, ako društvo s svojim delovanjem nasprotuje splošno priznanim načelom pravosti.

§ 5. Pristojna oblast je okrajno glavarstvo, v mestih z lastnim statutom magistrat.

§ 6. Vse vloge društva so proste kolka.

§ 7. Prestopke te naredbe kaznuje pristojna oblast z globo do 1000 kron ali z zaporom do enega meseca.

Ta naredba stopi v veljavo z dnem razglasitve.

V Ljubljani, dne 25. novembra 1918.

* * *

Razveljavljenje avstr. drž. zakona o shodnem pravu.

Avstrijski državni zakon z dne 15. novembra 1867, št. 135., o shodnem pravu je razveljavljen. Na mesto njega veljajo nastopna določila:

§ 1. Prirejanje shodov je prosto.

§ 2. Kdor priredi javen shod, mora 24 ur poprej pismeno naznaniti pristojni oblasti namen, kraj in čas shoda.

§ 3. Shodi v svrhu agitacije za volitve so takih naznanil prosti, če so volitve že razpisane.

§ 4. Pristojna oblast je okrajno glavarstvo, v mestih z lastnim statutom magistrat onega okoliša, kjer se shod priredi.

§ 5. Vse vloge so proste kotka.

§ 6. Prestopke te naredbe kaznuje oblast, navedena v § 4., z globo do 100 kron ali z zaporom do enega tedna.

Ta naredba stopi v veljavo z dnem razglasitve.

V Ljubljani, dne 25. novembra 1918.

Dr. Brejc s. r.

Naredba poverjenistva za narodno brambo:

Določbe glede državnih konj.

Vsaka nadaljnja prodaja konj-katežev je ustavljena. Županstvom in vsem onim, ki so se bavili s prodajo konj, naročam, naj pošljejo v najkrajšem času natančne obračune poverjenistvu za narodno brambo, denar oddado pristojnim davčnim uradom in potrdilo o oddanem denarju prilože obračunu.

Pač pa se smejo še nadalje oddajati konji kmetovalcem proti reverzu.

V Ljubljani, dne 26. novembra 1918.

Oklic.

Ko je avstrijski cesar Karel odstopil in je država prenehala biti, se je začelo med ljudstvom širiti mnenje, da so s tem prenehali vsi uradi, da so vsi doseđanji zakoni izgubili svojo veljavo in da je ljudstvo dobilo prostost v vsakem oziru. Vojaki so se vrnili z vojske in mislijo, da je s tem prenehala vsaka njih dolžnost proti domovini.

To mnenje pa je popolnoma napačno. Res je avstrijska država razpadla in avstrijskega cesarstva ni več, toda na avstrijskem ozemlju so se ustanovile nove države in vsa oblast bivše Avstrije je prešla na te nove države.

Na jugu Avstrije se je ustanovila nova Jugoslavija, ki zdrži v sebi vse Slovence, Hrvate in Srbe. Najvišjo oblast v tej državi ima Narodno vjeće v Zagrebu, neposredno oblast nad Slovenci ima Narodna vlada v Ljubljani. Ta Narodna vlada je stopila na mesto bivše avstrijske vlade.

Narodna vlada je proglasila, da ostanejo vsi doseđanji avstrijski zakoni in vse doseđanje avstrijske naredbe v popolni veljavi. Enako ostanejo v popolni veljavi vse doseđanje oblasti, ki so: glavarstva, davčni in finančni uradi, vsa sodišča, vsi šolski uradi in občinski uradi kakor tudi orožništvo. Orožništvo kot varnostna straža na deželi ostane v vseh svojih pravicah, ki so mu določene po orožniškem zakonu z dne 25. decembra 1894., drž. zak. št. 1. iz l. 1895.

Vsako nepokorščino proti tem uradom in oblastem bo kaznovala Narodna vlada po obstoječih zakonih. Vsako poseganje v oblast in področje teh uradov pa obseza navadno hudodelstvo po kazenskem zakonu.

Zato pozivljemo ljudstvo, naj spoštuje vse oblasti in urade ter se jim pokorava. Z vsakim neredom škodujemo

sami sebi in delamo sami ovire, da se ne sklene toliko zaželjeni mir.

V Ljubljani, dne 25. novembra 1918.

Dr. Pogačnik s. r.

Naredba poverjenistva za promet.

Dne 14. novembra 1918. se je ustanovilo poštno in brzojavno ravnateljstvo za vse slovensko ozemlje s sedežem v Ljubljani. Vodstvo tega ravnateljstva se je poverilo drju. Janku Debelaku, poštnemu svetniku y Zadru.

V Ljubljani, dne 20. novembra 1918.

Dr. Pestotnik s. r.

URADNE VESTI Slovenske kmetijske družbe.

Seja glavnega odbora dne 6. novembra 1918.

Seji je predsedoval družbeni prvi podpredsednik g. prelat Andrej Kalan. Navzoči so bili drugi podpredsednik g. Zorc in odborniki gg.: Dimnik, Hočevár, Kosler, Piber, baron Rechbah in Vehovec. Prisostovala sta seji družbeni generalni ravnatelj g. Pirc in tajnik g. inž. Lah.

G. prvi podpredsednik je ugotovil sklepčnost, otvoril sejo in pozdravil vse navzoče. Nato je omenil izvanredne sedanje razmere in stališče družbe napram tem. Predlagal je naj družba izpremeni svoj naslov in naj se imenuje „Slovenska kmetijska družba v Ljubljani“. Predlog se je enoglasno sprejel. Ker pripada potrditev družbenega predsednika Narodnemu svetu, ki bi sedanjega predsednika dr. Lampeta vsled nastalih razmer ne potrdil, zato je sklenil odbor, da se začasno vodstvo družbe poveri sedanjemu prvemu podpredsedniku. Sklep glavnega odbora se je torej glasil, da bodi sedaj *predsednik Slovenske kmetijske družbe g. prelat Andrej Kalan*.

G. prelat Kalan je poročal, da ima odslej delovati družba skupno s predstojništvom za kmetijstvo narodne vlade SHS. Da se po možnosti osredotoči delo predstojništva za kmetijstvo, naj se prehodno uporabi v ta namen tudi uradnike poslovalnice za krmila in deželnega kulturnega sveta bivšega deželnega odbora. Predlagal je nadalje, naj se razdele panoge predstojništva za kmetijstvo na sledeči način:

- a) predsedstvo in osebne zadeve,
- b) kmetijstvo in živinozdravstvo,
- c) gozdarstvo in gozdne domene,
- d) kmetijsko zakonodajstvo.

O kakih reformah na polju kmetijstva za sedaj pač ne more biti govora. Glavno je, da po možnosti pripomočemo prehod nedisciplinirane armade preko naših dežel. Ker se je s strani vojaštva, v slučaju, da bi ne dobili zadostne hrane, bati tatvin in ropov, zato je priporočati županstvom, da ob glavnih cestah napravijo kuhinje za vračujoče se čete. V to svrhu naj se po možnosti uporablja meso slabših konj, ki niso več za rabo.

G. Piber je toplo priporočal take vojaške kuhinje in prosil, naj se da županstvom nalog, da ta vplivajo na občane k prostovoljni oddaji hrane lačnim vojakom.

G. Dimnik je nasvetoval naj vojni žitni zavod, v korist prehrane vojaštva, odstopi od rekvirirane hrane, ki se nahaja še v občinah.

G. prelat Kalan je poročal na vprašanje glede nakupa vojaških konj, da se ti oddajajo polom odprodaje ali pa proti reverzu. V prvi vrsti je skrbeti za porazdelitev konj po celi deželi, da se Ljubljana in okolica razbremeni. Občinam prideljene konje, naj županstva porazdele med posamezne kmetovalce. Imeti je treba seveda natančni seznam konj in kmetovalcev, katerim se je konje oddalo v oskrbo. Nadalje je pojasnil, da bodo mlevske karte odpravljene.

G. genaralni rav. Pirc je poročal o družbenem delovanju. Družba je oddala semensko pšenico za jesensko setev vsem udom, ki so se pravočasno zglasili. Za pomladansko setev se je naročilo s Češkega več vagonov jarega žita, ampak zelo dvomljivo je, če ga pri sedanjih razmerah sploh prejmemo. Dalje je predlagal, da se za ravnatelja gozdnih domen Slovenije pozove gozdarskega nadsvetnika Rustijo iz Celovca. Predlog se je sprejel.

G. Piber je omenjal, da bo treba, ko se razmere uredijo, izpremeniti stare gozdne zakone.

G. Zirc je priporočal, naj se občine pozovejo, da puste vse dosedanje javne funkcije na njih mestih in ne otežujejo nepotrebnem delovanje županstev.

G. prelat Kalan je naznanjal, da je vse pritožbe občin javiti „Narodni vladi“, sicer pa je treba opozoriti ljudij, da ostanejo do preklica vsi prejšnji avstrijski zakoni v veljavi. Nadalje je potrebno, da se prepreči vsa morebitna nasilja proti drugorodcem, kajti pokazati moramo svetu, da smo kulturni narod in vredni težko pričakovane svobode. Skrbeti je tudi, da v sedanji dobi odpadejo vsi strankarski boji in medsebojno sovraštvo in nam ostane edina zavest, delovati v prid naše domovine.

Razglas

o prihodnjem tečaju podkovske šole v Ljubljani.

Novi šolski tečaj na podkovski šoli Slovenske kmetijske družbe v Ljubljani se prične dne 1. januarja 1919.

Poleg podkovstva se učenci podkovske šole uče tudi ogledovanja klavne živine in mesa.

Kdor želi priti v podkovsko šolo, naj vloži prošnjo za sprejem ter naj ji priloži:

- 1.) krstni list;
- 2.) domovinski list;
- 3.) šolsko spričevalo;
- 4.) učno spričevalo v dokaz, da se je podkovstva izučil pri kakem kovaškem mojstru;
- 5.) navedeno spričevalo;

Prošnje za sprejem v podkovsko šolo, ki so proste kolektivne, naj se

do 20. decembra t. l.

pošljejo ravnateljstvu podkovske šole v Ljubljani.

Tečaj bo trajal do konci junija 1919.

Kdor dobro prestane skušnjo, more po postavi iz l. 1873., ki je še vedno v veljavi, dobiti patent podkovskega mojstra; brez skušnje pa ne more nihče postati podkovski mojster.

Pouk v šoli je brezplačen; učenci morajo skrbeti le za hrano ter za potrebne učne knjige. Stanovanje imajo učenci v zavodu.

Doslej običajne podpore zaenkrat ni mogoče nikomur zagotoviti, ker doslej še ni nikakih zneskov v ta namen na razpolago.

Učenci naj se zglase v podkovski šoli na Poljanski cesti.

Ker je v slovenskih deželah še vedno premalo v podkovstvu izučenih kovačev, pa tudi premalo izurjenih oglednikov živine in mesa, naj bi skrbela županstva, da dobi vsaka občina vsaj enega dobrega kovača ter živinskega in mesovnega oglednika.

Ravnateljstvo podkovske šole Slovenske kmetijske družbe v Ljubljani.

Vabilo

k občnemu zboru podružnice Slovenske kmetijske družbe v Cerknici, ki bo na prvo adventno nedeljo, 1. decembra 1918, v kaplaniji v stari šoli ob treh popoldne po krščanskem nauku.

SPORED:

1. Poročilo podružnice.
2. Pregledovanje računov.
3. Vpisovanje novih udov.
4. Pobiranje udnine za l. 1919.
5. Slučajnosti.

Cerknica, 16. novembra 1918.

Matija Obreza, načelnik.

Vabilo

k občnemu zboru podružnice Slovenske kmetijske družbe v Sori, ki bo v nedeljo, dne 15. decembra 1918, popoldan po krščanskem nauku v gostilni Marije Luštrek »pri Starmanu« v Sori.

SPORED:

1. Poročilo načelnika.
2. Pregled računov za l. 1918.
3. Pobiranje udnine za l. 1919.
4. Slučajnosti.

Opomba: V slučaju nesklepnosti se vrši pol ure pozneje drugi občni zbor, ki bo sklepal ob vsakem številu navzočih udov.

Spodnja Senica, 14. novembra 1918.

Fr. Mihovc, načelnik.

OBČNI ZBOR

kmetijskih učiteljev se vrši v soboto, dne 14. decembra 1918, ob treh popoldne v dvorani Slovenske kmetijske družbe v Ljubljani

s sledečim sporedom:

1. Poročilo odbora.
2. Dopolnilne volitve v odbor.
3. Prememba pravil.
4. Stanovske zadeve.
5. Uprava kmetijstva; poroča inž. Lah.
6. Kmetijsko šolstvo; poroča ravnatelj Bellé.
7. Agrarne reforme; poroča inž. Vedernjak.

Razprave se nadaljuje v nedeljo, 15. decembra ob desetih popoldne istotam.

Z ozirom na važnost stanovskih vprašanj sedanjega časa, se prosi gotove udeležbe.

Za odbor:

B. Skalický t. č. blagajnik.

V. Rohrmann t. č. načelnik.

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo Slovenske kmetijske družbe.

»Kmetovalec« izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 6 K na leto.
Posamezna številka stane 40 h.

Udje Slovenske kmetijske družbe dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopnih cenah: inserat na vsi strani 240 K, na 1/2 strani 160 K, na 1/4 strani 80 K, na 1/8 strani 40 K in na 1/16 strani 20 K. Družbenikom 10 % popusta. Vsaka vrsta v »Malih naznanilih« stane 90 h.

Urejuje inž. Rado Lah, založba Slovenske kmetijske družbe.
Tisk J. Blasnika naslednikov.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati Slovenski kmetijski družbi v Ljubljani, Turjaški trg št. 3. — Ponatise iz »Kmetovalca« so dovoljeni le tedaj, če se navede vir.

Št. 22. V Ljubljani, 30. novembra 1918. Letnik XXXV.

Tržna poročila.

Naredba 43. poverjeništvu za prehrano.

Žitni zavod v Ljubljani bo plačeval odslej kmetovalcem za oddano žito, fižol in krompir naslednje prevzemne cene za en kilogram:

pšenica	1,-
rž	1,-
ječmen	1,-
oves	1,-
koruza	1,-
ajda	1,-
fižol	2,-
krompir	60.

Te cene veljajo le za zdravo blago, ki se odda prostovoljno. Za blago, ki se odvzame s silo, se zniža prevzemna cena za 50 %.

Dosedanje prevoznice za pošiljanje žita, mlinških izdelkov, sočiva in krompirja se razveljavljajo; odslej veljajo le prevoznice, ki jih bo izdajal žitni zavod v Ljubljani.

V Ljubljani, dne 5. novembra 1918.

Naredba poverjeništvu za prehrano glede cen živilom.

Naredba poverjeništvu za prehrano z dne 7. novembra 1918, razglašena v uradnem listu pod št. 68, se razveljavlja, ker se je v besedilo te naredbe vrinilo več pomot. Naredba se glasi: Za žitni zavod v Ljubljani se določajo naslednje odjavne cene: 1 kg krušne moke 1 K; za 1 kg otrobov 20 vin.; za 1 kg ovsene oblake 50 vin.; za 1 kg vseh drugih mlinških izdelkov 2 K; za 1 kg fižola 2 K 50 vin.; za 1 kg krompirja 66 vin. Pri nadrobni prodaji se smejo zaračunavati pribitki do 10 odstotkov. — V Ljubljani, dne 15. nov. 1918.

Ukaz Narodne vlade SHS v Ljubljani z dne 5. novembra 1918, št. 86.171 o prepovedi izvažanja živil in drugih gospodinskih potrebščin.

Narodna vlada SHS v Ljubljani zaukazuje: § 1. Izvažati živila in druge gospodinske potrebšchine preko meje Jugoslavije je prepovedano. § 2. Prestopke tega ukaza kaznujejo politična okrajna oblastva z globo do 5000 K ali z zaporom do treh mesecev. Zasežene reči zapadejo v prid državi. § 3. Ta ukaz dobi moč z dnem razglasitve. — Dr. Tavčar s. r.

! Sadna drevesca !

jabolk, hrušek in češpelj najplemenitejših vrst, odda za jesensko sajenje (73)

Graščina Mokrice

pošta Jesenice ob Savi na Dolenjskem žel. postaja Brežice ob Savi na Štajerskem.

Zobotrebce

kupuje

po najvišjih cenah

Peter Kozina & Co.

Ljubljana Breg 20.

Razglas.

Podpisana hranilnica in posojilnica razglasa, da bo obrestovala hranilne vloge od 1. januarja 1919 dalje

po 3 %.

Vlagateljem je dano na prosto voljo svoje vloge dvigniti pred potekom tega roka.

Hranilnica in posojilnica v Srednji vasi,

reg. zadr. z neomej. zavezo
dne 17. novembra 1918.

Lovro Žen Anton Golf,
odbornik. načelnik.

Čepljeno trsje na raznih priporočenih podlogah, enoletno, po 2 K komad, nečepljene šarnice po 1 K komad prodaja: Anton Slodnjak, vrtnar in posestnik, pošta Juršinci pri Ptuj.

Mala naznanila.

Za vsako besedo je naprej plačati 20 vinarjev v denarju ali znamkah, sicer se naznanila ne objavijo. Upravištvu ne prevzame posredovanja.

Suhe gobe (jurčke) kupuje po najvišjih cenah tvrdka M. Oeršak & Co., Ljubljana Kogresni trg 10. 119

Bencin - motorje z novodobnim parnim hla dilom s 3 ali 5 konjsk. moči, stalne ali prevozne, zelo priprosti in zanesljivi, najpripravnejši za kmetijstvo in obrtnike, pošlje v približno 2 mesecih, ter posreduje vse druge potrebnosti in kmetijske stroje, kakor mlatilnice, parilne kotlje za živinsko krmo ali pa za žganjekuho, gnojnišne sesalke itd. ter izdeluje domače mline z jeklenimi ali umetnimi kamni na roko ali drugo silo, vse po mogoče zmerni ceni Josip Božič, p. Grahenstein, Koroško. 152

Stare konjske in govedne naprege kupuje, popravlja in prodaja Fran Supanič, trg Lamberg, pošta Podplat na Štajerskem. — Nova sedlarska dela izvršuje po naročilu. 144

Divje kostanje nekajletno drevje za nasaditev, prodaja po zmerni ceni upravljelstvo Kendove graščine na Bledu. 177

Več kosov domačega platna je naprodaj, zamenja se tudi za mast, špeh ali maslo, v Ljubljani, Poljanska cesta, šte. 35. 180

Kotle za žganje kuhati, železne, znotraj pocinjene s kapo in dvema cevmi, dobavi po pošti L. Fürsager Radovljica, Gorenjsko. 183

Novo črno brinje se dobi pri Iv. Knezu v Ljubljani, Marije Terezije cesta št. 3. 184

Golobe pismonosce kupi ali zamenja za druge vrste Peter Strel v Mokronogu. 192

Bika simodolske pasme, 2 leti starega ter nje, ima naprodaj Ivan Ovdak, Šmartno pod Šmarno goro št. 14. 193

Dva konja galske deželne pasme, izborna za vprego in ježo, sta zaradi pomanjkanja krme naprodaj. Ponudbe se sprejme Križevniška ulica 8 (Zupanc). 194

Proda se 10 brejih koz. Polzve se pri Zirovnici št. 6. Cena po dogovoru. 195

DRUŽBENE VESTI.

Vse tukaj navedene kmetijske potrebščine se načelno ne pošiljajo posameznikom, ampak le skupno na naslov *podružnic* kmetijske družbe ali drugih kmetijskih korporacij, ki naj v svojem okolišu *nabirajo posamezne naročitve* ter potem pri družbi *skupno naročijo*. Tako se delo zmanjša in udje pridejo mnogo ceneje do teh potrebščin. Le za kraje, kjer ni nobene primerne skupne organizacije, se bodo upoštevale naročitve posameznikov. Naročitve se z ozirom na sedanje razmere izvršijo seveda le proti predplačilu ali povzetju. Blago potuje na naročnikovo nevarnost.

*** Slovenska kmetijska družba ima za svoje ude v zalogi sledeče kmetijske potrebščine:**

Antiavit v varstvo setev pšenice, turščice, graha grašice, travnih in deteljnih, vrtnih in gozdnih semen vseh vrst pred poljskimi vranami, vrabci, kokošmi, golobi, fazani itd. si je družba zopet nabavila. Osminka kile v dvanajstih litrih vode raztopljenega antiavita zadostuje za impregniranje 130 kg setve ter se razpošilja kot vzorec brez vrednosti. Glede uporabe antiavita opozarjamo na spis »Odvračanje škode po vranah« v »Kmetovalcu« št. 6. z dne 31. marca 1915. Naroča naj se pravočasno pred časom setve, t. j. približno 15. februarja ali 15. septembra. Antiavit se dobi v zaklopnih po 1 kg za 18 K, $\frac{1}{2}$ kg za K 9'50, $\frac{1}{4}$ kg za K 5'50, $\frac{1}{8}$ kg za K 3'—, 50 g za K 1'60.

Bernadotov vinomer (vinsko tehtnico) za hitro določanje alkohola v vinu mrzlim potom. Cena temu vinomeru je 15 K ter je denar pri naročitvi naprej poslati.

Brusni kamni, navadni po K 1'— komad.

Eponit, s katerim se vzame vinu vsak zoprni okus ali duh, bodisi po gnilobi, plesnivcu, po sodu, grenkobi itd. stane kg 7 K.

»Ergofor«, fiziološki železo-apneni preparat se imenuje redilni prašek za živino, ki ga priporočajo celo iz živinozdravniške stroke posebno za konje, a tudi za drugo živino. To sredstvo učinkuje baje posebno dobro ob današnjih slabih prehranjevalnih razmerah pri živini, ki ji primanjkuje močnih krmil in posebno pri konjih ovska. Tega praška se poklada na dan in glavo:

pri konjih po 2—4 ne polne žlice
pri govedih » 2—6 » » »
pri kozah, ovcah in prasičih » 1—2 » » »

V začetku je treba seveda polagoma navajati žival na ta prašek in šele čez nekaj dni ji je pokladati določeno množino. Pri vsakem zavoju je zraven tudi primerno navodilo, kako se ta prašek poklada. En zavoj tehta 1 kg in stane 20 K. Kmetijska družba sama nima še izkušenj s tem praškom, v sled tega ne more jamčiti za uspeh. Želela bi pa, da se preskusa to sredstvo tudi v naši deželi in da podajo svoje mnenje o njem posebno konjerejci, še preje pa morda kočijaži in vozniki, ako je pri konjih ta pripomoček kaj dobro učinkoval, kakor piše živinozdravski list na Dunaju. Ako se oglasi dovolj naročnikov, bo družba priskrbeli tudi to sredstvo svojim članom.

Fenoltaleinov reagenčni popir, ki se rabi pri napravi trsnega škropiva, pola ali zaklopnica po 1 K.

Galun po K 240'— — kg. Polovico modre galice si vinogradniki lahko prihranijo, če k galici za napravo škropivne zmesi vzamejo galun ali žveplenokislo glino. Kolikor dodajo teh snovi, toliko manj drage galice jim je treba, dokazano pa je, da se lahko brez škode za učinkovitost škropiva porabi do polovice galuna ali gline k

Ljudska posojilnica

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

v Ljubljani, v lastnem domu, Miklošičeva cesta št. 6, nasproti hotela „Union“ za frančiškansko cerkevijo

sprejema hranilne vloge vsak delavnik dopoldne od 8. do 1. ure in jih obrestuje po (5)

Vloge v »Ljudski posojilnici« so popolnoma varno naložene, ker posojilnica daje denar na varna posestva na deželi in v mestih.

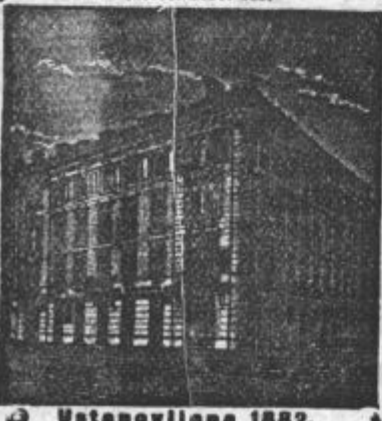
4 1/4 %

Rezervni zakladi znašajo nad en milijon kron. Stanje hranilnih vlog je bilo koncem leta 1917 nad 34 milijonov kron.

brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje zavod sam za svoje vložnike, tako da dobe le-ti od vsakih 100 kron čistih 4 krome 25 vinarjev na leto.

»Ljudska posojilnica« sprejema vloge tudi po pošti in daje za njih vplačilo na razpolago poštne položnice. Sprejema tudi vloge na tekoči račun ter daje svojim zadrugnikom posojila proti vknjižbi z amortizacijo ali brez nje na osebni kredit proti poroštvo ali zastavi vrednostnih papirjev. — Menjice se eskomptujejo najboljše.

Poštne hranilnice račun št. 222.609.
Telefon št. 185.

Ustanovljena 1882.

Kmetska posojilnica

Ljubljanske okolice registr. zadruga z neomej. zavezo
v LJUBLJANI

v lastnem združnem domu na Dunajski cesti št. 18.

Obrestuje hranilne vloge po 4 1/4 % (2)

brez vsakega odbitka rentnega davka, katerega plačuje posojilnica sama za vložnike.

Sprejema tudi vloge v tekočem računu v zvezi s čekovnim prometom ter jih obrestuje od dne vloge in do dne dviga.

Stanje hranilnih vlog 23.000.000 kron

Stanje rezervnih zakladov: 1.000.000 kron.

ostali polovici modre galice. Apna pa je toliko vzeti, kakor navadno. Škropiva, ki je tako prirejeno, tudi dež ne odpere tako hitro iz listja, vsled česar družba vsem vinogradnikom nakup galuna in gline poleg galice vselej prav toplo priporoči.

Gnojilno apno. Vsled nastalih transportnih razmer bržda naročniki zaenkrat še ne bodo dobili zanje iz Nižje-Avstrijskega naročenega gnojilnega apna.

Insektoform, pripomoček proti konjskim garjam se naročuje v ročkah po 3 1/2 litre vsebine, ki stane 25 K in zadostuje za ozdravljenje enega garjavega konja. En del tega zdravila se zmeša z dvema deli vode. S to mešanico se vsak drugi dan umije garjava žival po celem telesu s pomočjo kake cunje, gobe ali krtače in se jo nato pokrije z mehko odejo. Ne sme se pa s tekočino močno ribati po koži. Tako umivanje se ponavlja šest- do osemkrat, četudi izgleda žival že prej zdrava. V posebno težkih slučajih z močno krastavo kožo se priporoča tri dni pred začetkom zdravljenja namazati krastava mesta z vazelinom in po možnosti tudi med prvimi tremi umivanji z insektoformom oprati vsak drugi dan garjavca z lahko raztopino sode in mila. Pozimi naj se konji pred zdravljenjem ostrižejo. Ko je žival okrevala, naj se temeljito razkužijo jasli, pregraje, posoda, oprava, odeje, obleka hlevskega osobja in posebno hlevska tla z insektoformom. Zdravi konji, ki jih moramo postaviti v okužene hleve, naj se z večkratnim umivanjem z insektoformom obvarujejo pred okuženjem. Insektoform je ravno tako dober pripomoček proti garjam pri žrebetih, govedih, kozah in ovcah. Vendar se nujno priporoča ob zdravljenju z istim po možnosti vprašati tudi živinozdravnika za nasvet. Natančneje se lahko pouči vsak ud kmetijske družbe v spisu, ki je izšel v 15. številu »Kmetovalca« l. 1918. na strani 114.

Jarega semenskega ječmena družba spomladi od tistih dobaviteljev, ki je z njimi kupne pogodbe sklenila, ne bo dobila, ker so vse pogodbe razveljavljene, četudi je družba denar naprej založila. Morda se družbi posreči, da dobi od drugod kaj semenskega ječmena, za kar se hoče seveda na vso moč potruditi. Onim naročnikom ki so za ječmen denar naprej plačali, ga družba na zahtevanje takoj vrne.

Kalijeva sol, 22 %, po K 26 — sto kg z vrečami vred. Vreče se ne vzamejo nazaj. Kdor pošlje svoje vreče, dobi kal. sol po K 18 — sto kg.

Klajno apno po K 160 — sto kg z vrečo vred. Po pošti se klajno apno posameznikom ne razpošilja, vpoštevajo se le skupne naročbe podružnic za največ 100 kg.

Kolomaža je družba v galicijski tvornici sicer naprej plačala in si je izposlovala prevoznega dovoljenja. Vendar pa z ozirom na tačasne razmere ni misliti, da bi nam to blago sedaj v kratkem došlo. Naročitve podružnic ostanejo zaenkrat zapisane.

Mlečne cevi iz kosti, števil. 3561 po K 140.

Natrijev bisulfit se rabi kot nadomestno sredstvo za žveplo v kletarstvu, v prvi vrsti za žveplanje sodov in vina. V to svrhu ga zadostuje le mala množina, in cena mu je K 140 kg. Kako se rabi natrijev bisulfit v kletarstvu, dobimo opisano v 1. številki letošnjega »Kmetovalca« na strani 3.

Požiralnikove cevi z dvojno tkano cevko za koze po K 29 —, z žično cevko za goved št. 3466 po 15 K.

Rastlinski motvoz iz sitja (bičja) je najboljša naravno nadomestilo za rafijo in ima mnogo prednosti napram papirnatim nadomestilom, ker tudi v dežju ne popušča. Kg stane 24 kron. Priporočati je podružnicam v

vinorodnih krajih skupno naročitev celega ovoja za 25 kg, ker družba manjših množin posameznikom ne odda.

Sušilnice »Focus«. Družba je te sušilnice svoječasno naročila za ude, ki so se z ozirom na tozadevni spis v »Kmetovalcu« zglasili. Sedaj je tvornica naročitve večinoma po povzetju izvršila, vendar pa je morala ceno z ozirom na podražitev železnega in lesenega materiala in delavskih moči zvišati. Družba je seveda posredovala čisto brez lastnega dobička in zato prosi, da naj naročniki pošiljatve brez pritožb prevzamejo, če jim v sedanjih razmerah sploh doidejo. Izvirne račune tvornice odstopi družba vsakemu odjemalcu posebej.

Semenska pesa. Seme izvirne severonemške rumene in rdeče Mamut krmilne pese K 24 — kg.

Tobačni prah je zopet došel in stane kg 60 vin. z ovojem vred. Kdor ga želi v jutasti vreči, mora vrečo sam poslati.

Travno seme, mešanico K 8 — kg.

Trakove za vezanje snopov (enostaven motvoz) v klopčičih po 2000 gr po K 12 — kg.

Trokarji so po 8 K komad. Požiralnikove cevi in trokarji služijo v to, da se napenjanje govedi hitro odstrani.

Uspulum je sredstvo za namakanje žita, da se z njim uničijo trosi snetjavosti, ki se nahajajo na vrhu zrnja, kakortudi druge škodljive glive, ki povzročajo razne bolezni na žitu. — Kdor se hoče natančneje poučiti o uporabi tega sredstva in sploh o uničevanju sneti in drugih takih boleznih na žitu in stročninah, naj si pri kmetijski družbi naroči za 10 v Gospodarsko navodilo št. 57. o »Snetjavosti pri žitu«. — Uspulum je barvasti prah, ki se v vodi hitro raztopi in se dobiva pri kmetijski družbi v škatlicah po 50 gramov za 2 K in po 100 gramov za K 360.

Žveplenokislo glino namesto galuna, kot primes galicnemu škropivu, ima kmetijska družba v zalogi, ter jo oddaja po 1 K kilogram.

Vinometre »Bernadot« — Asbestov bombaž in prašek — Eponit — Francosko želatino — Lipovo oglje Marmornat prašek — Modro galico — Natrijev bisulfit — Ribji mehur — Špansko zemljo — Tanin Žveplo v prahu — Limonovo kislino — Vinsko kislino — Sodo bicarbono — Strupa proste barve itd. ima v zalogi po najnižji ceni

Drogerija ANTON RANC

Ljubljana, Židovska ulica 1. ☎

I Samo I

za
eno krono

pošilja

Slov. kmet. družba

:: v Ljubljani ::

ilustrirano knjižico

„Izrejevanje

„ matic “

ki je neobhodno potrebna vsakemu čebelarju.

Slovenski kmetovalci!

Vojna je za nas srečno končana, dobili smo svojo lastno, samostojno in neodvisno Jugoslovansko državo. Če bo imela naša država dobre ali slabe zakone, je odvisno od nas, sami jih bomo delali. Čakajo nas torej ogromne naloge, katerim bomo kos le, če se strnemo vsi — prav vsi v svojo stanovsko organizacijo. **Dolžnost kmetovalcev vseh slovenskih pokrajin je, da vstopijo vsi k Slovenski kmetijski družbi v Ljubljani!**

SLOVENSKA KMETIJSKA DRUŽBA

je dala naslednja

10

„GOSPODARSKA NAVODILA“

posebej ponatisniti iz „Kmetovalca“ in jih oddaja komad po 20 vin.

Denar ali znamke je treba ob naročitvi naprej poslati.

1. Zakaj vino črni, kaj je temu vzrok in kako se odpomore.
2. Rak na sadnem drevju.
3. Gnojjenje vinogradov.
4. Kako se iz gnilega grozdja napravi dobro in stanovitno vino.
5. Čiste drože in njih raba v kletarstvu.
6. Navodilo, kako je spravljati in razpošiljati namizno sadje.
7. Kako se pripravi dober vinski kis.
8. Vzroki neplodnosti pri govedi.
9. Kako se pravilno ravna z vinsko posodo.
10. Krmiljenje z oljnim tropinami.
11. Čiščenje in precejanje vina.
12. Bradavice pri domačih živalih.
13. Klasi črvicek.
14. Zeleno ali suho cepljenje trti.
15. Resna beseda vinogradnikom ob trgatvi.
16. Naprava petiota ali domače pi-jace.
17. O bistvu alkoholnega vrenja (kopenja) in o rabi čistih vinskih drož pri pridelovanju vina.
18. Vnetje vimena ali volčič na vimenu.
19. Kaj je popek in kako se pravilno ravna s popkom novorojenih živali.
20. Zavreka.
21. Trtna plesnoba.
22. Kako se napravi stanoviten sadjevec.
23. Nova naredba kranjske c. kr. deželne vlade glede zvrševanja rezarstva.
24. Kislost (kisleba) in razkisanje vina.
25. Vinske napake, kako se jih je
26. Ogibati in kako se popravi, kadar so nastale.
27. Mazanje trti z zeleno galico.
28. Močno krmilo „ribja moka“ kot pospeševalno sredstvo za rast in pitje prašičev.
29. Krležavost ali okrnjenost trti.
30. Dolžnost vzdrževanja ograj v obrambo kulturnih zemljišč pred škodo po živini, ki se pase.
31. Kaj je presnavljanje v živalskem telesu?
32. Kaj so bradavice (gobe) in kako jih odpravimo?
33. Kožni izpuščaji pri prašičih.
34. Zdravljenje kužnih bolezni s cepljenjem.
35. Sredstva proti trtni plesnobi.
36. Kteri način zelenega cepjenja trti je najbolj priporočljiv.
37. Nove zakonske določbe o sporih pri kupčiji z živino.
38. Konserviranje sadja brez sladkorja.
39. Kako živi žitni molj in kako se pokončuje.
40. Snetjavost pri žitu.
41. Kako se jajca ohranijo.
42. Natrijev bisulfit kot nadomestno sredstvo za žveplo.
43. Kako se obnavljajo in popravljajo meje?
44. Kdo se naj še zgleda za državni preživljenski (vzdrževalni) prispevek?
45. Presojanje krmil po škrobnih vrednotah.
46. Garje pri konjih.
47. Apneni dušik, najboljšje sedanje dušičnato gnojilo.
48. Kako pripravljamo domači kvas (kravajce, drože)?

Viničar

(78) se išče

za dobro trajne službo na Dolenjskem. Sposoben naj bo za umno obdelovanje vinograda. Viničar zdrav z ženo ali doraslimi otroci, ki bi pomagali v vinogradu, imajo prednost. Poleg dobre plače in stanovanja dobi po dogovoru še druge udobnosti. Ponudbe z natančno navedbo služb in izpričevalov sprejema

A. Sušnik,
Ljubljana,
Zaloška cesta 21.

Strojnega ! olja !

najboljšega
za slamoreznice, mlatilnice in za vozove
(ker ni kolomaza)
ima naprodaj
več sodov
po 150 do 200 kg
trdka

Anton Rašman
v Škofji Loki.

Cena je 240 K 100 kg,
sod franko nazaj ali
50 K. (82)

Živinorejska zveza

87

na Homcu, pošta Radomlje **proda**

3 vagone finega portland cementa

za napravo jasl in tlaka v hlevih in za napravo cementne strešne opeke. — Proda

150.000 zidne opeke

za spomladansko zidanje. — Proda se

večja množina dobrih cementnih vreč in vreč za žito

kakor tudi razno drugo blago za kmetovalce.

Razpis siužbe

podkovskega mojstra.

Podkovska šola slov. kmetijske družbe v Ljubljani, išče večšega in zanesljivega podkovskega mojstra. Prednost imajo dosluženi vojaški podkovski mojstri, ki so dovršili podkovski tečaj na podkovskem učnem zavodu dunajske živinozdravniške višoke šole. Plača (službeni prejemki) po dogovoru.

Reflektanti naj vpošljejo svoje ponudbe, opremljene z dokazili o usposobljenosti in dosedanjem službovanju, rojstnim in krstnim listom ter npravitvenim spričevalom najkasneje

do 20. t. m.

Slovenski kmetijski družbi v Ljubljani.

V Ljubljani, dne 3. decembra 1918.

Največja slovenska hranilnica:

MESTNA HRANILNICA LJUBLJANSKA

:: Ljubljana, Prešernova ulica št. 3. ::

je imela koncem l. 1917 vlog . **K 66,800.000**—, hipotečnih in občinskih posojil „ **27,000.000**—, rezervnega zaklada „ **2,000.000**—.

Sprejema vloge vsak delavnik in jih obrestuje najvišje **po 4 %** (1)

večje in nestalne vloge pa po dogovoru.

Hranilnica je pupilarno varna.

Za varčevanje ima vpeljene lične domače hranilnike.

Posoja na zemljišča in poslopija na Kranjskem proti 5 %, izven Kranjske pa proti 5 1/4 % obrestim in proti najmanj 1 % oziroma 3/4 % odplačevanju na dolg.

V podpisane trgovce in obrtnike ima ustanovljeno **Kreditno društvo.**

Kmetovalci!

Denarni zavodi!

Gozdarske in gospodarske zadruga!

Berite! Lesotrzci! **Berite!**

A. Šivic : (9)

„Poljudno navodilo za merjenje lesa“.

V omenjeni knjižici je poljudno popisano kako se izračuna telesnina debel posekanega in rastočega dreva ter celih gozdov, kakor tudi obtesanega in razžaganega lesa. Pridejane so vse za tako računanje potrebne tabele. V knjižici se nahaja tudi popis in potrebne tabele za pravilno določanje oblik in razmerij lesu, ki se ima obtesati ali razžagati. Kmetovalec se pouči kako na podlagi tabel izračuna prirastek v gozdu. Dalje so pridejane tabele za določanje prostornine v ogljarskih kopah in kub. mera drv za kurjavo v prostorninskih merilih kakor tudi popis in potrebne tabele za primerjavo nove dožinske, ploskovne in kubične mere s staro mero. Cena knjižice proti predplačilu za ude c. kr. kmet. družbe K K 150.

J. Komatič,
prodajalec strojev

Ljubljana,
Gradišče št. 11
priporoča dobro znano
tovarno (50)

WELSIA

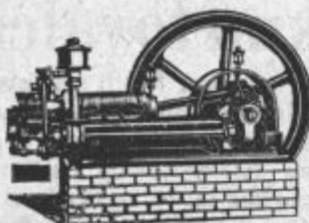
ki izdeluje izvrstne
brzoparilnike
vseh velikosti in po-
rabne obenem za ku-
hanje žganja.

Priporočam tudi
žitočistilnike
(pajkelne)

na 6, 8, 9 in 12 mrež.
Decimale tehtnice
cimentirane od 50 do
300 kg z uteži vred.
Sprejemam naročila
na slamorezne nože.
Cene po dogovoru.

Gospodarska zveza v Ljubljani

Dunajska cesta — Bavarski dvor. (3)

**Velika zaloga vsakovrst-
nih poljedeljskih strojev**
iz najslovitejših avstrijskih tovarn.

Zastopstvo za **parne kotle** znanih tvornic „WELSIA“.

Polhove kože

**kože od krtoy, di-
hurjev in hrčkov**

kupi po najvišjih cenah (61)

D. Kölner

krznarstvo in trgovina s kožuhovino

(Lipko) Leipzig, Brühl 47.

Pošiljatve prosim po pošti v zavrtkih
po 5 kg, nakar sledi denar takoj po
prejemu.